

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies nonus et decimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1925

III. De Translatione S. Aurelii Hirsaugiam

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72556)

Psal. 132, 1.

quam iocundum habitare fratres in unum, ut viventes in Christo conversatio iungat non dissimilis sed una, mortuos autem in Domino nec ipsa dividat sepultura. » Tanto ergo pontifici, cuius studio et doctrina post arrianam perfidiam ad catholicam fidem conversa est omnis Italia, suadenti, immo Christo per os eius sibi loquenti beatus Aurelius assensum praebuit, quia de verbis oris eius ⁶ nil cadere in terram certum habuit. Ab illo die et deinceps a beato Ambrosio, qui eum in ⁷ omnibus humanitatis fovit officiis, non procul recessit; sed die noctaque psalmis, ymnis et orationibus vacans ad Patrem misericordiarum et Deum totius consolationis supplex genua flexit; ut quemadmodum in vita condixere sibi, fideli amico, quem exulem pro Christi nomine sustentavit cuiusque corpusculum per tot maris et terrarum spatia ad sedem propriam reportavit ⁸, mereretur conspeli. Quae fidelis eius oratio quia de caritatis fonte manavit, effectum etiam voti annuente divina gratia ⁹ impetravit ¹⁰. Post revolutum siquidem ¹¹ anni circulum, appropinquante beati Dionisii depositionis die, sanctum Aurelium febris invasit, et eadem die post acceptam eucharistiam et commendationem spiritus sui in manus beati ¹² antistitis ¹³ Ambrosii feliciter ad Christum migravit. Quo moriente ¹⁴ praesul idem in lacrimas proruens post deportatum honorifice corpus in ecclesiam missas cum frequentia cleri et populi celebravit, et ¹⁵ de ¹⁶ amborum meritis tam aperto sermone ¹⁷ relationem veritatis ¹⁸ insinuavit, ut nulla dubietas remaneret cordibus audientium, aequalis meriti

et prope
Dionysium
deponitur;

⁶ eius oris T. — ⁷ om. T, Z. — ⁸ (cuiusque - reportavit) om. Z. — ⁹ clementia T, Z. — ¹⁰ nam add. T, Z. — ¹¹ om. T, Z. — ¹² sancti Z. — ¹³ om. T, Z. — ¹⁴ morienti Z. — ¹⁵ om. B, Z. — ¹⁶ om. T. — ¹⁷ (a. s.) aperte Z. — ¹⁸ (rel. verit.) om. T, Z. — ¹⁹ elegerat Z. — ²⁰ si condixerunt T. — ²¹ corr.

fuisse apud Dominum quos in caritate non ficta elegerit ¹⁹; quibus unum diem vocationis et indivisam sepulturam, ut ipsi viventes sibi condixerant ²⁰ indulerit. Geminis quidem collocati sunt mausoleis ²¹ in uno loco, sed ad utriusque tumulum, omnibus ex toto corde quaerentibus praestita ²² beneficia pari modo. Tantaque fuit beneficiorum et miraculorum multitudo, ut etiam plerisque ex ulterioribus civitatibus et provinciis annuatim visitandi sanctorum confessorum sepulchra solempnis fieret consuetudo.

VITA A.
WILLI-
RAMMO

Translatio eiusdem ¹.

10. Temporibus ² Ludovici christiani ³ imperatoris cum quidam clericus nomine Notingo ex Germania haut ignobiler genitus (1), Vercellis esset factus episcopus magnis et multis precibus a Mediolanensi archiepiscopo corpus S. Aurelii impetravit, et in episcopatu suo aliquamdiu venerabiliter reservavit. Post haec collecta non modica ⁴ clericorum et familiarum turba, sacratissimi corporis ⁵ reliquias clitelis ⁶ imposuit, et trans Alpium iuga honorifice in domum saltus, quam in Nigra Silva Germaniae hereditario iure possederat, detulit. Ubi oratorium tanto mansore dignum venustissime fabricans, et per seipsum dedicans, praediis, codicibus, campanis et ceteris ecclesiasticis utensilibus pro sua possibilitate ditavit, et ibi pretiosum thesaurum corporis sanctissimi ⁷ pontificis Aurelii ⁸ ad salutem praesentium et praesidium futurorum ⁹ collocavit.

a Nottingo
in Germaniam
deportatur

E

Z. — ²² sunt add. T.

10. — ¹ (tr. e.) om. Z. — ² vero add. T, Z. — ³ christianissimi T, Z. — ⁴ non mod. coll. T. — ⁵ (s. c.) sacratissimas T. — ⁶ clittelis Z. — ⁷ s. c. T, Z. — ⁸ (p. A.) om. T, Z. — ⁹ f. pr. T, Z.

C

III. DE TRANSLATIONE S. AURELII HIRSAUGIAM

F

E codice Hirsaugiensi. Cf. Comm. praev. num. 12.

Quo tempore corpus sancti Aurelii de Italia sit translatum, vel quando Hirsaugia sit fundata.

Reliquiae
a Nottingo
allatae

Anno dominice incarnationis octingentesimo tricesimo, anno autem Ludovici pii, imperatoris Karoli Magni filii, decimo septimo, corpus sancti Aurelii episcopi et confessoris de Italia translatum est et Hirsaugia primum fundata (2). Nothingensi namque, Erlafridi comitis filius, Vercellensi cathedra sublimatus, tribuente Mediolanensi archiepiscopo, venerandi confessoris ossa, que in ecclesia sancti Dionisii eiusdem civitatis episcopi recondita erant, cuius sepulchrum usque nunc ibidem honorifice recolitur, civibus ignorantibus accepit ac paterno fundo, ubi postmodum Hirsaugia fundata est, invexit, ubi tunc eiusdem comitis domus saltus fuit. Sacre vero reliquie

primum deposite sunt in ecclesiola, que in honore sancti Nazarii martiris consecrata erat, sita in vertice prominentis collis, quousque ad ipsius collis radicem condigno decore ecclesia construeretur, unde et collis idem nunc usque de nomine sancti Nazarii nominatur. Ecclesia constructa ac variis ornamentis decore adornata in honorem sancti Petri apostolorum principis consecratur, ac sacra ossa in eadem sunt collocata, ad quam omnem circumiacentis silve latitudinem a fluvio, qui dicitur Deinaha (3), usque in fluvium inferiorem, Richinbach, et alia non pauca predia dedit ac cenobialis vite religionem ibidem esse instituit; que et per multa tempora sub constitutis patribus in eodem loco effloruit, sed peccatis hominum exigentibus, que regnum in regnum transferri faciunt et urbes opulentas inhabitabiles reddunt, ad tantam diminutionem spiritalis

in ecclesia
S. Petri
collocantur.

(1) Supra, p. 137, annot. 2. — (2) De his, Comm. praev. n. 14. — (3) Teinach.

vite

TRANS-
LATIO

vite devenit, ut deficientibus monachis in eorum locum clerici substituerentur, quia, ut scriptum est, non propter locum homines, sed propter homines Deus elegit locum, seu, quod magis estimari potest, quod per divinam providenciam ex hac diminutione ad maioris spiritualis discipline ubertatem idem locus sublimari disponderetur. Quod et postea patuit. Sub hac ergo immutatione aliquantis annis devolutis possessiones ecclesie ab iniquis invasoribus distracte sunt, manuscripta quoque, que ab antiquis principibus pro loci stabilitate facta fuerant, disrupta, nec non castellum Kalwa nuncupatum in ipso ecclesie fundo est constructum. Hec iniusta hereditas ad iniquos heredes per successiones devolvitur, quousque ad Adalbertum comitem senioreni quasi hereditario iure ipsius loci pervenit providencia, qui avaritie frenis laxatis, que ceteri parcendo intacta reliquerant, hic absque timoris Dei respectu, quamplura contraxit. Sed cum diu hac male parta hereditate potiretur, contigit beatum Leonem nonum eiusdem nominis papam, avunculum videlicet predicti Adalberti, ad invisendum regnum Theutonicorum de Italia progressum ad eundem ob consanguinitatis causam divertisse. Qui de fama sancti Aurelii audiens, pro certo scire cupiebat, si ipsius sancti viri reliquie, ut fama tulit, in eodem loco reservarentur. Ex ipsius comitisque precepto, accersitis artificibus non modica difficultate quesitum est ac desperatis

B
Earundem
recognitio.

rebus cassato labore cessatum. Sed diligentia D cuiusdam peritissimi artificis adhibita, qui ex Venecie partibus cum filiis advenerat, qui etiam postmodum multa beneficia eidem loco arte sua administraverat, subtercavatum locum ex malleorum repercussione advertit, nec sine magno labore tandem subterlatentem parvam cameram invenit, in qua adornatum sarcophagum cum ossibus venerandi confessoris Christi, apostolico omnibusque una gaudentibus, reperit. Recognitis igitur ab apostolico causis, de quibus ad tantam defectionem spiritualis vite hic sacer locus pervenerit, sub comminatione tremendi iudicii Dei prefatum comitem admonuit, ut iniuste possessa relinqueret et sacre regule observatores in eodem loco restituere satageret. Qua comminatione perterritus, vetere ecclesia destructa, que quidem spatiosa sed in modum veterum ecclesiarum sine columnarum sustentaculo constructa fuerat, novum monasterium, quod ad nostra usque tempora permansit, construi precepit. Anno ab incarnatione Domini millesimo quinquagesimo nono incepta est edificari ecclesia sancti Aurelii, anno vero millesimo septuagesimo primo consummata est et pridie nonas septembres a Henrico Spirensi episcopo (1) dedicata. Missis etiam legatis ad monasterium Solitariorum, quod vulgareiter Einsidelen dicitur, abbatem cum quibusdam fratribus impetravit.

Nova con-
struitur
ecclesia:
E

(1) Sedit Henricus v. Scharfenberg ann: 1067-1073.

DE S. ASCANAFRO PRINCIPE ROMANO

COMMENTARIUS PRAEVIUS

P. P.

TEMPORE
INCERTO

S. Ascanafri unde ductum nomen.

1. Solis Aethiopicus notus est S. Ascanafri (Ascanäfer), qui ad hunc diem in eorum synaxariis commemoratur cum latronibus tredecim, quos ad fidem perduxerat. Ipsum eius nomen, quod apud eos satis constanter expressum videtur fuisse, in aliis linguis inauditum est. Subdubitavit olim Iob Ludolfus (1) num fortassis librarium errore id staret pro Onesiphoro, cuius mentio in Graecorum calendariis hodie occurrit. Verum in synaxario aethiopico, ad diem 19 magabit, sive martii 15, rursus totidem litteris scriptum legitur nomen alterius S. Ascanafri (2), qui certo est S. Xenophon coniux sanctae Mariae idemque pater SS. Iohannis et Arcadii (3). Reapse S. As-

canafro pro nomine iuisse significantem aliquam appellationem ductam a ξένος confirmat ipsa historiuncula quae de illo refertur. At posticae parti eius nominis, mira nec fortuita quidem consonantia respondet vocabulum Abunafri, አቡናፍር : (Abunäfer) (4), alias አቡነፍር : (Abunäfer) (5), quod aethiopicum est pro Ὀνούφριος, Onuphrio. Collato utroque nomine, videtur S. Ascanafri graece primum dictus fuisse Ξενόφρων, i. e. « de hospitibus sollicitus », vel « hospitum curator ». Xenophon autem sive arabici, sive aethiopici, sive utriusque interpretis arte propria quadam in Ascanafri facile mutari potuit. Neque sine specie veri conieceris hoc nomen Ascana-

(1) Commentarius ad historiam aethiopicam (Francofurti ad Moenum, 1691), p. 393, annot. c. — (2) H. ZOTENBERG, Catalogue des manuscrits éthiopiens de la bibliothèque Nationale (Paris, 1877), p. 180; cf. F. A. DILLMANN, Lexicon linguae aethiopicae (Lipsiae, 1865), p. 1417. — (3) BHG. 1878-1879; BHO. 1246-1247; cf. Sy-

nax. Eccl. CP., ad dies ianuarii 26 et 30, pp. 423, 432. — (4) BHO. 820. — (5) Synaxarium aethiopicum ad d. 16 sane (iunii 10) ed. I. GUIDI, Patrologia Orientalis, t. I, p. 613 et seq. Forma Abānāfer, quae ibidem occurrit, ducta est ex alio casu nominis arabici.

-frum